

FAKTA OG MYTER OM **MENN** UTSATT FOR VOLD I NÆRE RELASJONER

Menn utsatt for vold i nære relasjoner er omfattet av Lov om krisesentertilbud (Krisesenterlova)

Ansvarlig utgiver:
Reform – ressurscenter for menn
Pb. 28 Sentrum, 0101 Oslo
post@reform.no
Tlf. 22 34 09 50
www.reform.no

Oppdragsgiver:
Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet

Layout:
Katrine Naustdal

Trykk:
Elle Melle

Opplag:
30 000

ISSN:
1504-9264
1. utgave april 2011

Vold i nære relasjoner rammer ofte der vi skal føle oss trygge – i eget hjem, og utøves av personer som står oss nær. Vold i nære relasjoner kan være en engangshendelse knyttet til en krangel, eller den kan inngå i et mønster av undertrykking og fornedring. Gjentakende vold som inngår i et mønster av undertrykking er spesielt alvorlig. Slik vold rammer også menn.

Vold som bærer preg av å være et unntak og en engangshendelse er det mange som har erfaring med. Det er denne typen vold i nære relasjoner som har størst omfang. Denne episodiske volden må ikke bagatelliseres da den kan forårsake betydelige skader og oppleves som krenkende. De fleste som utsettes for vold i nære relasjoner utsettes for vold fra sin partner.

myte: Menn utsettes ikke for vold i nære relasjoner

Omfangsundersøkelser viser at også menn utsettes for vold fra partner. Her er spørsmål og svar fra den nyeste:

Har partner truet deg med vold?

Forsøkt tvinge deg til å ha sex

Kastet en hard gjenstand mot deg

Slått med knyttet hånd, en gjenstand eller sparket deg

Hindret deg i å bevege deg fritt, eller grepet hardt tak i deg

Slått deg med flat hånd

Banket hodet ditt mot gulv eller gjenstand

Opptrådt voldsomt på en annen måte

Tatt kvelertak, forsøkt å kvele deg

Brukt kniv eller annet våpen mot deg

22 % menn og 27 % kvinner

oppgir at de har vært utsatt for en eller flere av de ovennevnte formene for vold fra nåværende eller tidligere partner.

Kilde: NIBRs landsdekkende undersøkelse fra 2005.

Krisesenterlova sier at:

§ 1. Formålet med lova

Formålet med denne lova er å sikre eit godt og heilskapleg krisesentertilbod til kvinner, menn og barn som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjonar.

§ 2. Krav til krisesentertilbodet

Kommunen skal sørge for eit krisesentertilbod som skal kunne nyttast av personar som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjonar, og som har behov for rådgjeving eller eit trygt og mellombels butilbod.

Tilbodet skal gi brukarane støtte, rettleiing, hjelp til å ta kontakt med andre delar av tenesteparatet og skal omfatte:

- a) eit krisesenter eller eit tilsvarande gratis, heilårs, heildøgns, trygt og mellombels butilbod, og
- b) eit gratis dagtilbod, og

- c) eit heilårs og heildøgns tilbod der personar nemnde i første ledd kan få råd og rettleiing per telefon, og
- d) oppfølging i reetableringsfasen, jf. § 4.

Enkeltpersonar kan vende seg direkte til krisesentertilbodet som nemnt i andre ledd, utan tilvising eller timeavtale.

Kommunen skal sørge for god kvalitet på tilbodet, mellom anna ved at dei tilsette har kompetanse til å ta vare på dei særskilte behova til brukarane.

Butilbodet til kvinner og butilbodet til menn skal vere fysisk skilde.

Kilde: www.lovdata.no

Krisesenterlova betyr at alle som blir utsatt for vald i nære relasjonar og som trenger hjelp, skal få det. **Dette er kommunens ansvar.**

Voldens konsekvenser

Vold får konsekvenser for den som utsettes for den. Fysisk vold kan medføre alt fra blåmerker til tap av liv. Vold har også psykiske og relasjonelle konsekvenser. Når voldsutøveren er partner, søsken, forelder, venn eller en annen person som står nær, ødelegges tilliten og fortroligheten i forholdet. I mange tilfeller får vold i nære relasjoner alvorlige konsekvenser fordi den får pågå i det skjulte over tid.

Noen av konsekvensene kan være:

- Fysiske skader
- Vedvarende redsel, opplever seg utrygg
- Søvnproblemer eller spiseproblemer
- Isolasjon, ingen å prate om volden med
- Lavere selvfølelse
- Sliten, lite energi

Reaksjoner som kan være særlig framtreddende hos menn er:

- Selvmordstanker
- Redsel for å sprekke og ta igjen
- Redsel for ikke å bli trodd
- Skam, tap av selvfølelse og selvtillit som mann

Kilder: Erfaringer fra Reform – ressurscenter for menn og NKVTS sin rapport Vold mot menn i nære relasjoner fra 2009.

myte: Volden menn utsettes for av partneren eller andre de har en nær relasjon til er kun av bagatellmessig art

At partner tok kvelertak, brukte våpen eller banket offerets hode mot gulv eller gjenstand er former for vold, som medfører stort skadepotensial. Derfor er dette særlig farlig. Selv om slik vold rammer flere kvinner enn menn, oppgir også 2 prosent av mennene at de har erfart dette.

Kilde: NIBRs landsdekkende undersøkelse fra 2005..

myte: Ekte mannfolk er ikke ofre

Myten om at de ikke er "ekte mannfolk" bidrar til å isolere voldsutsatte menn og øke voldsutøvers makt. I mange tilfeller inngår nedrakking av personens mannlige selvbilde i volden. Det gjør det ekstra vanskelig å fortelle andre om volden de utsettes for. Latterliggjøring av utsatte menn som "tøffel", "pingle", "ingen mann", "sveklings", det er han som er "kjerringa", bidrar til at mange ikke vil avsløre volden de utsettes for. Å være offer bryter med deres eget og andres bilde av dem selv som menn.

Erfaringene fra Reform og andre hjelpere er at det er et stort mangfold blant menn som er utsatt for vold i nære relasjoner. I mange tilfeller framstår menn som søker hjelp som vellykkede og ressurssterke.

"Jeg er svært takknemlig for hjelpen jeg fikk i bruddfasen og etterpå. Nå føler jeg at jeg lever igjen og ser lyst på livet. Jeg har fremdeles mange gode år foran meg. Og selv om jeg noen ganger merker at jeg skvetter ved spesielle lyder, føler jeg allikevel mer ro. Og så sover jeg mye bedre om natten." Tilbakemelding fra mann etter å ha fått hjelp

myte: Menns fysiske styrke gjør at kvinners voldsbruk aldri blir et problem

Fysisk styrke kan virke beskyttende mot partnervold, men menn er ikke alltid fysisk sterkere enn sin partner. Det er heller ikke uvanlig at den kvinnelige voldsutøveren bruker gjenstander eller overrumpler mannen i uventede situasjoner. Da er det til liten hjelp at han er sterkere. Ødeleggelse av gjenstander som har stor affeksjonsverdi for mannen, og andre former for materiell vold krever ikke fysisk styrke.

Det fysiske styrkeforholdet gir kun en begrenset forståelse av partnervold. I de fleste tilfellene er det ikke de kroppslige skadene som er de mest alvorlige. Den vedvarende psykiske belastningen ved partners utøvelse av makt og kontroll er nedbrytende.

Partner er sjalu vil ikke at jeg snakker med andre

Kaller meg alt mulig for å kue/ydmyke meg

Forbyr meg å arbeide utenfor hjemmet

Har med hensikt skadet felles eiendeler

Krever å vite hvor jeg er og hvem jeg er sammen med

Lar meg ikke ta økonomiske beslutninger/gjøre selvstendige innkjøp

Truer med å skade barna

Truer med å skade seg selv om jeg drar

Forsøker begrense min omgang med slekt/venner

3 % menn og 5 % kvinner

oppgir at de har vært utsatt for tre eller flere av formene for kontrollstrategier i sitt parforhold eller sist gang de var i et parforhold.

Kilde: NIBRs landsdekkende undersøkelse fra 2005

Målgrupper for krisesentertilbudet

Vold i nære relasjoner omfatter ulike grupper. I tillegg til menn utsatt for vold fra kvinnelig partner, er det særlig disse gruppene som kan ha behov for hjelp:

Homofile menn utsatt for vold fra partner. Forekomsten av vold i homofile parforhold antas å være på samme nivå som i heterofile parforhold. Det er fortsatt mye skam knyttet til det å være homofil, og det kan også gjøre at terskelen for å søke hjelp blir høyere.

Barn utsatt for vold fra mor. I løpet av barndommen erfarer tre prosent av barn i Norge at mor er grovt fysisk krenkende. I familier der mor er voldsutøveren har fedrene et særskilt ansvar for å beskytte barnet og seg selv.

Eldre menn utsatt for vold og overgrep. Etter fylte 70 utsettes anslagsvis fire til seks prosent av befolkningen for vold og overgrep. Volden eldre utsettes for er ofte fra partner, egne barn eller barnebarn. Både kvinner og menn blir utsatt.

Gutter og menn utsatt for voldtekt og seksualisert vold. Sju prosent av guttene erfarer å bli utsatt for voldtekt eller grove seksuelle krenkelser i løpet av barndommen. Overgriperne er både kvinner og menn. Seksuelle krenkelser mot menn i voksen alder er spesielt tabubelagt, og svært få forteller om krenkelser fra partner eller andre.

Gutter og menn utsatt for menneskehandel. Årlig er det flere tilfeller der politiet mistenker at gutter og menn i Norge utsettes for menneskehandel i tilknytning til sexhandel, tvangsarbeid eller annen utnyttelse. Et femtitalls gutter og menn var i 2009 under oppfølging som mulige ofre for menneskehandel.

Homofile gutter utsatt for vold i familie og nærmiljø. Homofile gutter i ulike miljøer kan oppleve vold og trusler fra sine nærmeste, helt eller delvis, på grunn av sin seksuelle orientering.

Gutter og menn som tvinges til ekteskap. Både jenter og gutter utsettes for tvang, press og trusler i forbindelse med ekteskap. Både homofile og heterofile gutter kan være utsatt. Kompetanseteam mot tvangsekteskap mottok 68 henvendelser som angikk gutter og menn i 2010.

Menn som kommer til Norge gjennom ekteskap og som utsettes for vold. I flere tilfeller blir menn som hentes til Norge gjennom ekteskap utsatt for vold, trusler og sosiale innskrenkninger fra partneren og dennes familie eller nettverk.

Transpersoner. Transpersoner er mennesker som har en annen kjønnsidentitet enn den de ble tildelt ved fødsel: motsatt kjønn, intet kjønn, begge, eller noe midt i mellom. Kjønnsoverskridelse er svært tabubelagt, og denne gruppen er særlig utsatt med hensyn til vold, også fra nærstående. Mange av disse er folkeregistret som menn, men anser seg som kvinner.

Kilder: "Ot.prp.nr.96 Krisesenterlova". Juklestad og Eriksson "Åldre som brottsoffer" 2004. NOVA rapport 20/07 "Vold og overgrep mot barn og unge". Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel- 2011-2014. Erfaringer fra Reform – ressurscenter for menn og Oslo Krisesenter.

myte: Krisesentrene kan kun hjelpe kvinner og barn

Alle kommuner skal ha et krisesentertilbud. I de fleste tilfeller samarbeider flere kommuner om å drive eller støtte et krisesenter. For å hjelpe kvinner, menn og barn utsatt for vold i nære relasjoner skal det kommunale krisesentertilbudet bestå av:

- Et rådgivningstilbud
- Et trygt midlertidig botilbud
- Hjelp og veiledning til å ta kontakt med andre deler av hjelpeapparatet

Kontakt ditt nærmeste krisesentertilbud om du selv er utsatt, eller ønsker å hjelpe en mann utsatt, for vold fra partner eller annen nærstående person.

Ansatte i krisesentertilbudet har kompetanse og erfaring med å hjelpe mennesker som er utsatt for vold i nære relasjoner. De kan hjelpe eller vet hvor du kan få hjelp.

Du kan også kontakte din kommunes helse- eller sosialtjeneste.

Nettsider og telefonnumre:

www.norskkrisesenterforbund.no har oversikt over krisesentre i Norge

www.krisesenter.com har oversikt over krisesentre i Norge
www.politi.no eller telefon 02800

www.bufetat.no har oversikt over familievernkontorene i Norge

www.voldsoffer.no eller telefon 22 16 40 00

www.lh.no eller telefon 23 10 39 39

www.utsattmann.no er et nettsted for menn utsatt for seksuelle overgrep

www.reform.no driver **Mannstelefonen**, en krise- og rådgivningstelefon for menn – 22 34 09 50.

Åpen mandag til fredag fra klokken 17.00 til 20.00

